

uitgave van het Bisdom Haarlem-Amsterdam

MAART
2023

2

SK SAMENKERK

8

Vastentijd

12

Oekraïners
opgevangen

14

Veertien
noodhelpers

SKB

MAART
2023
2

uitgave van het bisdom Haarlem-Amsterdam

SAMENKERK

uitgave van het bisdom Haarlem-Amsterdam

Foto cover: Ramon Mangold

Colofon

SamenKerk is het magazine van het Bisdom Haarlem-Amsterdam en verschijnt zes keer per jaar. Nummer 2 – jaargang 48. De volgende uitgave verschijnt op 4 mei 2023.

Redactie

Eric van Teijlingen (hoofd- en eindredactie), Carolien Hoogenboom, Petra Vermeer (redactiesecretariaat).

Medewerkers

Mariska Adrichem, Anneke van Assema, Ada Bakker, Anneke Donkers, Leo Fijen, Ingrid Henkemans, Corine van der Loos, Gerard Moorman, Marcel Poorthuis, Vera Schneijderberg, Margot de Zeeuw.

Redactieadres

SamenKerk • Postbus 1053, 2001 BB Haarlem
Telefoon • 023-5112600 Fax • 023-5112629
IBAN • NL86 ABNA 0230 8523 19
E-mail • samenkerk@bisdomhaarlem-amsterdam.nl
www.bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Abonnement

Abonnementenadministratie • 023-5112600.
Zes nummers *SamenKerk* • € 39,- per jaar
Zes nummers *SamenKerk* in het buitenland
€ 49,- per jaar

Advertenties

Redactie *SamenKerk*
Petra Vermeer (redactiesecretariaat)
023-5112600
samenkerk@bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Grafisch ontwerp

Impulsar strategy & design • www.impulsar.nl

Technische realisatie

Vanderperk Groep • www.vanderperk.nl

Foto pag. 20-21: Fries met scènes uit het leven van Jezus in de kerk H.-Bonifatius in Almere. www.theodorestrawinsky.nl

Niets uit deze uitgave mag zonder toestemming worden overgenomen. Van sommige teksten en illustraties is de herkomst niet te achterhalen; verantwoordelijken kunnen reageren via het redactieadres.

Veertien Noodhelpers

14

De devotie tot de Veertien Noodhelpers is gebaseerd op een wonderlijke ontmoeting tussen een herdersjongen en een kind.

Oekraïners, op de vlucht voor de oorlog, worden in Heiloo opgevangen.

Opvang Oekraïners in Heiloo

12

Wilt u *SamenKerk* niet missen?

Neem een abonnement! U ontvangt ons magazine zes keer per jaar thuis, voordat ze in de parochies verkrijgbaar is. Nu met bijzonder welkomstgeschenk! Info: samenkerk@bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Palmpasenkruis en passiekruis

32

Vastentijd

8

In de Goede Week komen er andere vormen van het gebruikelijke kruis tevoorschijn: de palmpasenkruis en het passiekruis. Beiden staan vol van symbolen.

Zaterdag 11 februari waren de tien winnaars van de kerstpuzzel uitgenodigd in het heiligdom van Onze Lieve Vrouw ter Nood in Heiloo om hun gewonnen prijs te genieten. Twee winnaars waren helaas verhinderd, zodat zestien personen werden verwelkomd. Na een ontvangst met koffie of thee volgde een rondgang langs de tentoonstelling over de zusters Juliaantjes en later langs de kapellen en door het park. Er werd afgesloten met een smakelijke kloosterlunch in het Julianaklooster. En met een goodiebag vertrokken onze prijswinnaars tevreden weer huiswaarts.

Het loont om *SamenKerk* te lezen en met de puzzel mee te doen.

Veel leesplezier met *SamenKerk*!

Eric van Teijlingen
hoofdredacteur

Het is de vastentijd. De bisschop reflecteert over vasten. Maar ook parochianen van verschillende generaties uit Castricum.

En verder

- 4 Wat ik u zeggen wil
- 6 Kort nieuws
- 11 Wereldjongerendagen Lissabon 2023
- 10 Stille Omgang 2023
- 16 Missionaire parochie
- 17 The Letter: de Laudato Si' film
- 18 Leo Fijen
- 20 Inspiratie
- 23 Parels uit de schattengrot
- 24 Catechese: we vieren Eucharistie
- 27 Puzzel
- 28 Wereldjongerendagen 2023
- 30 Geboekt
- 34 Uit de kunst: het Passiekruis
- 36 Anneke van Assema
- 38 Personalia
- 39 Agenda

De Veertigdagentijd is een bijzondere periode, die ons uitnodigt tot levensvernieuwing door gebed, vasten en het doen van giften aan de armen (wat met een klassiek woord ‘aalmoezen geven’ wordt genoemd). Dat het belangrijk is om te bidden, begrijpt iedere gelovige wel. Dat je de mensen in nood niet moet vergeten, snapt ieder mens die het hart op de goede plaats heeft. Maar dat vasten, wie doet dat nog? Is dat nog wel van deze tijd?

Vasten?

N

iet het vasten wat Hij wil

Het vasten ontleent zijn waarde niet aan de prestatie, die door ons wordt geleverd. Als we het in die prestatiesfeer zouden zien en beleven, wordt het iets dat je gehááld hebt, wat je voor elkaar hebt gekregen, maar dan werkt het vasten juist averechts: het wordt een middel om jezelf te bevestigen en te kunnen constateren dat je het toch nog niet zo gek doet en dat je wel een schouderklopje verdient. Dan is het vasten eerder een weg van hoogmoed en zelfingenomenheid. Het klinkt misschien wat hard, maar dat is de weg van de oude Adam. Het is de houding waar God bij monde van de profeten vaak kritiek op uit (zie bijv. Jes. 58,1-9a – de eerste lezing van vrijdag na Aswoensdag). Ook Jezus kritiseert de houding van mensen die vooral uiterlijk vasten (vgl. Mt. 6,16-18): zij vasten en dus zijn ze geweldig en moet God zich wel over hen buigen en aan hen geven wat zij vragen. Zij menen dat zij door hun vasten een recht hebben op Gods gaven. Dan wordt het vasten een verdienmodel.

Vasten en goed doen

Maar het antwoord wat de Heer door de profeet Jesaja geeft, is: “Het vasten dat ik wens is...” en dan volgen allerlei werken van gerechtigheid, werken van barmhartigheid: afstand nemen van de zonde en liefdevolle zorg geven aan de armsten en geringsten. Dat zijn werken die wij uit onszelf niet zo gauw als vasten zouden zien. Wij zouden bij vasten aan iets heel anders denken, aan niet eten bijvoorbeeld, maar de Heer zegt met deze woorden dat juist die werken van liefde en gerechtigheid het vasten waardevol maken. En omgekeerd: door te vasten maken we ons leeg en klein voor God, niet zelf-vervuld (vgl. Ezra 8,21); dat kan ons helpen om meer oog te krijgen voor de armen en kleinen.

Kijk op kathedraal-TV naar een gesproken versie van deze ‘Wat ik u zeggen wil’.

Foto: Hernán Azócar

Teta Linek

Het gaat bij het vasten dus niet allereerst om het vergaren van verdiensten voor jezelf. De joodse romanschrijver Franz Werfel, die zich sterk met het katholieke geloof verbonden voelde, schreef over dit thema zijn roman "Der veruntreute Himmel". Teta Linek, de hoofdfiguur in het boek, wist zich verzekerd van de hemel omdat zij altijd een priesterstudent ondersteund had met haar bijdragen, zodat die arme jongen kon studeren en toen hij eenmaal priester was voldoende had om van te kunnen leven.

Op een gegeven moment besloot zij die priester maar eens op te zoeken. Toen kwam zij erachter dat hij het seminarie lang geleden had verlaten, geen priester was geworden en van haar geld al jarenlang een nogal liederlijk leven leidde. Dit had zij bekostigd! Al die jaren had die man haar bedrogen en Teta was haar garantie op de hemel kwijt.

Teta besluit in haar wanhoop nu haar eeuwig heil zoveel gevaar liep, op bedevaart te gaan naar Rome. Tijdens de audiëntie van de pelgrims bij de al oude en niet meer heel gezonde paus Pius XI (het verhaal speelt zich rond 1938 af), wankelt de paus – de plaatsbekleder van Christus – juist als hij Teta passeert en zij schiet vol zorg en liefde hem te hulp en kan voorkomen dat de paus een lelijke val maakt. Kort daarna sterft Teta gelukkig en dankbaar. De boodschap is duidelijk: niet

”
Vasten geeft ons een nieuwe kijk op alles.

haar prestaties en verdiensten hebben haar gered, maar haar liefde voor God en de naaste. Zo is het ook met ons vasten: dat krijgt betekenis en inhoud doordat het gedragen wordt door de liefde voor God en de naaste. Het vasten krijgt betekenis door ons verlangen, onze liefde, doordat het ons opent voor God en voor elkaar.

Wat vasten met ons doet

Een meester houtbewerker werd eens gevraagd wat het geheim was achter een kunstwerk, houtsnijwerk van buitengewone schoonheid, dat hij had gemaakt. Hij antwoordde: "Ik heb gevast; na drie dagen vasten dacht ik niet meer aan de beloning of succes, na vijf dagen dacht ik niet meer aan lof of afkeuring, na zeven dagen merkte ik mijn lichaam niet meer en ik bekommerde mij niet meer om dingen die mij anders dwars kunnen zitten. En toen ik het goede hout gevonden had, zag ik daarin al de figuur die ik zou gaan maken. Door mijn ingekeerdheid ontmoette ik als het ware de in het hout verborgen gestalte en uit die ontmoeting kwam dit werk voort". Vasten geeft ons een nieuwe kijk op alles.

Een vastenwens

Ik wens u een gezegende Veertigdagentijd! Dat ons vasten mogen dienen, ons pogen zal ondersteunen om dingen los te laten, ook onszelf en ons verlangen naar prestaties, om vrij te worden en open, goed en liefdevol voor anderen en in liefde verbonden met Jezus Christus, van wie wij in deze Veertigdagen- en passietijd het lijden, sterven en verrijzen gedenken.

Bisschop Johannes Hendriks

Veel jongeren (ook in ons bisdom) doen mee aan Magnificat90 en Exodus90, een geestelijke route waar vasten en onthouding een vast onderdeel van zijn.

Paasgala jongeren

Jongeren (18-30 jaar) zijn uitgenodigd op zaterdagavond 15 april geheel in stijl voor het Paasgala van het jongerenplatform. We zijn te gast bij de Portugese gemeenschap in Amsterdam (de 'Boomkerk') met Portugees eten en muziek als opstapje naar de WJD'23 in Lissabon. Share the joy en wees welkom. Info: www.jongekerk.nl

Ziekentriduüm Zwaag

Het ziekentriduüm van Zwaag is op 9, 10 en 11 mei in de Sint-Martinuskerk. Alle kerkbanken worden uit de kerk gehaald. Iedereen is welkom, in het bijzonder de ouderen en zieken. Er is een gevarieerd aanbod van vieringen, ontspanning, optredens en ontmoeting. Info: Karin van 't Klooster (06-13480415 | karinvantklooster@gmail.com).

Foto: Eric van Teijlingen

Europafase Synode

Na de eerste fase in 2022 in alle bisdommen over de hele wereld wordt dit voorjaar de fase per werelddeel gehouden. Van 5-12 februari was de Europese bijeenkomst in Praag (Tsjechië). Hoe kan de Kerk (in Europa) groeien naar een synodale Kerk, waarin alle gedoopten samen op weg zijn en waarbij gemeenschap, participatie en missie centraal staan. Bijzonder was dat leken een belangrijk aandeel hadden naast bisschoppen en priesters. Iedereen kon actief deelnemen door onderwerpen en vragen in te brengen. Er was veel ruimte voor gezamenlijk gebed en persoonlijke bezinning. Er lag geen 'voorgekookt' document klaar met conclusies maar er werd een verslag samengesteld, dat binnenkort wordt gepubliceerd.

Foto: Jochem Oor

Ode aan de natuur

Vanaf 25 maart is in het park van het heiligdom O.L.V. ter Nood (Heiloo) de buitententoonstelling 'In het begin: ode aan de natuur' te bezichtigen. Tussen de bomen en kapellen staan unieke en speciaal gemaakte kunstwerken, geïnspireerd op de zeven dagen uit het scheppingsverhaal van Genesis 1. Als bezoeker kunt u een meditatieve wandeling maken aan de hand van teksten, die aanzetten tot bezinning en verwondering over de schepping en de natuur. Het scheppingsverhaal roept vragen op over onze oorsprong en wat onze verbinding is met al wat groeit en bloeit. Er worden nog vele andere activiteiten georganiseerd, als lezingen, concerten, wandelingen en workshops. Info: www.olvternood.nl

Tienerkamp in mei

Een weekendje lol trappen, je verdiepen in je geloof, plezier maken, samen ontdekken wat nu echt langdurige vreugde geeft? Het tienerkamp BreakOut is dit jaar van 17-21 mei (het hemelvaartweekend). De dagen zijn gevuld met catechese en vieren, sport en spel. Er wordt gekampeerd op het terrein van het Julianaklooster in Heiloo. Het tienerkamp is bedoeld voor tieners tussen de 12 en 18 jaar. De kosten bedragen 95 euro per persoon. Info en aanmelding: www.jongekerkerk.nl

Zie de mens

Op vrijdagavond 17 maart wil de theatervoorstelling 'Zie de mens' de bezoeker onze samenleving laten zien door de ogen van mensen, die leven in kwetsbare en kansarme situaties. 'Zie de mens' wil mensen inspireren om samen te bouwen aan een meer inclusieve samenleving. U bent welkom in de Taborkerk in Purmerend (toegang gratis | aanmelden: wresinskcultuur.nl/aanmelden).

Besturencursus

Ben je bestuurder van een (gefuseerde) parochie of een caritasinstelling? Ben je jong en nog niet bestuurlijk actief? Wil je het vak van professioneel besturen onder de knie krijgen? De besturencursus die in april start en uit vier zaterdagen (1 april, 24 juni, 23 september en 25 november) bestaat, biedt u meer inzicht. Daarnaast is het mogelijk om aan het einde van de cursus een certificaat te behalen, verleend door de Vrije Universiteit (Amsterdam).

The Passion

Het televisiespektakel 'The Passion' wordt dit jaar uitgezonden op Witte Donderdag, 6 april, om 20.30 uur op NPO 1. Vanuit Harlingen in Friesland wordt het lijdensverhaal van Jezus verteld en gezongen, met o.a. Sinan Eroglu (Jezus), Marlijn Weerdenburg (Maria), Buddy Vedder (Judas) en Ferdi Stofmeel (Petrus). Op Hemelvaartsdag (18 mei) is er vanuit de Friese steden Bolsward en Sneek een tweede uitzending, 'The Passion Hemelvaart', waarbij de verrijzenis en hemelvaart van de Heer centraal staan.

Urbanuskerk Bovenkerk

Op zondag 16 april zal mgr. Jan Hendriks de in september 2018 door brand verwoestte H. Urbanuskerk in Bovenkerk (Amstelveen) opnieuw consacreran. Daarmee wordt de kerk weer feestelijk in gebruik genomen. Info: www.rkamstelland.nl

'Together' Taizé in Rome

Paus Franciscus heeft jongeren (18-35 jaar) van alle christelijke kerken uitgenodigd voor een oecumenische Taizé gebedswake op 30 september 2023 op het Sint-Pietersplein in Rome. Van 29 september t/m 1 oktober organiseert de Taizé-gemeenschap 'Together: Gathering of the People of God'. De katholieke vereniging voor oecumene organiseert een groepsreis. Info: www.oecumene.nl/together

Naastenliefde en dienstbaarheid kunnen precies zijn wat we nu nodig hebben

Met Aswoensdag begon de Veertigdagentijd, oftewel: de vastenperiode. Na het dolle carnaval en 'dikke dinsdag' volgen soberheid, vasten en onthouding. Maar in de loop van de jaren is de invulling van vasten veranderd. De bekende vastentrommeltjes, bijvoorbeeld, worden nog maar weinig gebruikt. Is er iets voor in de plaats gekomen? Margot de Zeeuw sprak erover met vier parochianen van de parochie De Goede Herder uit Castricum: Marcel de Geest, Maarten Mantel, Eveline van der Meer en Bart Hoogenbosch.

Woord en daad

De vastenperiode gaat voor veel mensen niet meer vanzelfsprekend over 'minder snoepen en geen vlees'. De Geest: "Ik vind dat vasten om gewoontes moet gaan die een gemis worden. Ik zou het bijvoorbeeld moeilijk vinden om veertig dagen mijn biertje te laten staan, dus dat zou voor mij een uitdaging zijn. Maar dan vraag ik me af wat het voor nut heeft gehad als je het na Pasen weer oppakt." Maarten Mantel (29) vindt daarom dat je de daad bij het woord moet voegen: "Bezinning zonder inkeer heeft inderdaad geen nut, dat leidt tot niets."

De Vastenactiecampagne werd in de jaren zestig van de vorige eeuw opgericht door de Nederlandse bisschoppen om de solidariteit van de Nederlandse katholieke gemeenschap met mensen 'ver weg' zichtbaar te maken: er werd geld ingezameld voor de missie. Juist de Veertigdagentijd leende zich voor solidariteit met de armen was de gedachte. Het was de tijd van de drie s'en: soberheid, solidariteit en spiritualiteit. De vastentrommeltjes waren toen al op hun retour. Er werd bij veel katholieke gezinnen wel sober gegeten, maar kinderen hadden geen eigen trommeltje voor de uitgespaarde koekjes en snoepjes. Voor Marcel de Geest (67) hoorde bij hem thuis het trommeltje er nog gewoon bij. "Daar ging alle snoep in. Maar het ging verder: op vrijdag aten we geen vlees en op Goede Vrijdag mocht helemaal niets. Ik ben in die periode jarig en als mijn verjaardag op Goede Vrijdag viel, had ik pech want het werd dan niet gevierd."

Vastenactie 2023: Eerst kwam oorlog, toen honger

In de Vastenactie staat dit jaar Zuid-Soedan centraal, waar miljoenen mensen vanwege de bloedige burgeroorlog hun huis moesten ontvluchten. Ze moesten elders een nieuw leven zien op te bouwen, maar krijgen nu te maken met droogtes en overstromingen. Vastenactie helpt de families hun voedselvoorziening op peil te krijgen. Basisschoolleerlingen die meedoen aan de campagne gaan dit jaar 'doorgeven': wat heb je zelf niet meer nodig en kan een ander kind goed gebruiken?

www.vastenactie.nl

Ik vind zelf de vasten een mooie periode om stil te staan bij anderen." Waar de vasten bij De Geest vroeger nog vanzelfsprekend bij het gezinsleven hoorde, ligt dat voor Mantel anders: "Ik probeer wel te vasten, maar het heeft nooit echt wortel geschoten in mijn leven. Vroeger thuis werd er weinig mee gedaan, maar nu moet ik dat voor mezelf beslissen. Dus denk ik erover na hoe ik er handvatten aan kan geven. Ik kan minder vlees eten, maar ik kan ook iets extra's doen, zoals meer verdieping in mijn geloof zoeken. Ik heb bijvoorbeeld nog nooit gebiecht." Voor De Geest ligt de betekenis van de Veertigdagentijd ergens anders: 'Ik zoek het meer in dienstbaarheid, dat zou voor mij ook een onderdeel kunnen zijn van vasten. Je geeft je tijd en je energie aan een ander.' Dienstbaarheid en bezinning - de 's'-en van solidariteit en spiritualiteit - lijken, in andere woorden weliswaar, nog steeds aan te spreken.

Empathie

Ook Eveline van der Meer (28) heeft van huis uit het vasten niet mee gekregen: "Ik vraag me nu af wat het voor betekenis heeft," zegt ze. "Het gaat voor mij om een gedragsverandering en ik vind dat niet afhangen van deze periode. Als ik een bepaalde gewoonte wil veranderen, dan zou ik daar op ieder moment mee kunnen beginnen. Dat hoeft voor mij niet per se in de vastentijd." Er is wel iets anders dat voor Van der Meer bij de vasten hoort: "Ik haal er empathie uit. Ik sta stil

Van links naar rechts: Marcel de Geest, Maarten Mantel, Bart Hoogenbosch en Eveline van der Meer

bij andere kinderen, die het minder goed hebben dan wij in Nederland.' De Geest herkent dat: "Voor mij gaat de Kerk om gemeenschap."

En daar is de derde s...

Bart Hoogenbosch (27) ging van jongs af naar de kerk, is misdienaar geweest en is net als Mantel en Van der Meer nog steeds actief in de parochie. Hoogenbosch is niet actief bezig met de Veertigdagentijd: "Ik ben wel op zoek naar de betekenis van mijn geloof en van de Kerk. Ik vind het leuk om te helpen en begrippen als dienstbaarheid en gemeenschap herken ik. Die zijn voor mij ook belangrijk."

Vasten moet om gewoontes gaan die een gemis worden.

Wat helpt jonge mensen als Mantel, Van der Meer en Hoogenbosch om de Veertigdagentijd handen en voeten te geven? Mantel: "Zichtbaarheid. De Kerk is onzichtbaar. Onze generatie en de generaties na ons kijken bijvoorbeeld nauwelijks nog televisie; we gebruiken heel andere kanalen. Ons leven is druk en vol.

Juist in de Veertigdagentijd kun je gas terugnemen. De Kerk kan helpen de drempel naar die periode te verlagen, zodat je verandering in je leven kunt doorzetten. Het sleutelwoord voor mij is 'betekenis'. Juist nu kan de vastentijd betekenis hebben, na de pandemie, de oorlog, prijsstijgingen... Juist nu kunnen gemeenschap, dienstbaarheid en naastenliefde zijn wat we nodig hebben." ■

Margot de Zeeuw

Margot de Zeeuw is oud-eindredacteur van *SamenKerk* en thans werkzaam als hoofd Communicatie voor de Bisschoppelijke Vastenactie.

Stille Omgang

Nacht van
18 op 19 maart

Ieder jaar wordt in maart in het centrum van Amsterdam de Stille Omgang gelopen. Duizenden mensen uit het hele land gedenken daarmee – in stilte en zonder vertoon – het eucharistisch wonder, dat op 15 maart 1345 in een woning aan de Kalverstraat heeft plaatsgevonden. Een zieke man ontving de heilige Hostie, maar braakte die later uit. Het braaksel werd in het brandende haardvuur van zijn kamer geworpen.

De volgende dag bleek dat hij niet alleen de hostie onbeschadigd had uitgebraakt, maar bovendien dat het vuur deze niet had aangetast. Was dat nog niet opmerkelijk genoeg: de hostie die de volgende dag door de priester weer was opgehaald, keerde vanuit de kerk (thans de Oude Kerk op de Wallen) op wonderbaarlijke wijze in het huis van de man terug. Dit herhaalde zich daarna nog tweemaal. Een wonder. Na de bouw van de kapel van de Heilige Stede, ter ere van het Mirakel, groeide Amsterdam in de veertiende en vijftiende eeuw uit tot een belangrijk bedevaartcentrum. Jaarlijks werden er grootse sacramentsprocessies gehouden. Hier kwam abrupt een einde aan toen in 1578 het stadsbestuur overging in protestantse handen en katholieke Amsterdammers hun toevlucht moesten zoeken in schuilkerken. Voor de jaarlijkse viering en verering van het Mirakel kwam men bijeen in de Begijnhofkapel.

Deelnemen?

Wilt u deelnemen aan de Stille Omgang? Wees welkom. Vanuit diverse plaatsen in ons bisdom wordt aan de Stille Omgang deelgenomen (te voet, per auto of OV of per touringcar): Alkmaar/Bergen, Amstelveen, Badhoevedorp, Beverwijk/Velsen, Den Helder, Diemen, Gooi en Vecht, Haarlem, Heerhugowaard, Hoofddorp, IJpendam, Monnickendam, Nibbixwoud, Purmerend, Uitgeest, Volendam, Weesp, West-Friesland en Zaandam.

Via www.stille-omgang.nl kunt u in contact komen met een (parochieel) gezelschap, dat deelname aan de Stille Omgang organiseert. U kunt ook een email sturen naar: info@stille-omgang.nl

Aanmelden deelname Stille Omgang:

Jongerenprogramma

Op 18 maart is het jongerenprogramma van de Stille Omgang in de H. Jozefkerk ('De Papegaaï') in de Kalverstraat. Dat is niet ver van waar het eucharistisch wonder van 1345 – waarom we de Stille Omgang lopen – heeft plaatsgevonden. Thema van het jongerenprogramma is: *Ite Missa est*. De Latijnse woorden van de zending (na de zegen) aan het eind van een eucharistieviering, wat zoveel betekent als: Gaat, uw zending is begonnen, willen een uitnodiging voor ons zijn om de vreugde, die Jezus ons geeft, te delen.

- 20.45 uur – Wees welkom
- 21.00 uur – Wat is het Mirakel van Amsterdam en waarom 'Ite Missa est'?
- 21.30 uur – Moment van bezinning, eucharistische aanbidding (mogelijkheid mensen van buiten uit te nodigen voor een ontmoeting met de Heer en jouw vreugde over Hem te delen met mensen van de straat)
- 22.00 uur – Eucharistieviering met mgr. Jan Hendriks
- 23.00 uur – Lopen van de route van de Stille Omgang

Overnachten?

Kom je van verder weg of vind je het niet prettig om 's nachts naar huis te reizen, dan kun je deelnemen aan het voorprogramma en overnachten bij stadsklooster La Verna, het franciscanenklooster in Amsterdam. Wordt aangeboden voor jongeren door het Franciscaans Jongerenwerk.

Info en aanmelden:

In 1881 ontdekte de Amsterdammer Joseph Lousbergh een geschrift met daarop de precieze middeleeuwse route van de Mirakelprocessie. Samen met vriend Carel Elsenburg besloot hij die route weer op devotionele wijze, in 'stille omgang', na te lopen. Binnen enkele jaren groeide hun initiatief uit tot een grote beweging. De groei zette zich gestaag door met tientallen gezelschappen in alle grote plaatsen van Nederland. In 1956 werd een absoluut hoogtepunt bereikt met 80.000 deelnemers, die verspreid over drie nachten de tocht ondernamen.

Stille Omgang 2023

Dit jaar wordt de Stille Omgang gehouden in de nacht van zaterdag 18 op zondag 19 maart. Er worden circa 3.000 deelnemers verwacht, die naast het lopen van

de route in een van de Amsterdamse kerken de eucharistie vieren.

De intentie voor dit jaar luidt: 'Levend Brood voor onderweg, in stilte getuigen', gekozen naar aanleiding van het Johannesevangelie: Jezus is het Levend Brood dat uit de hemel is neergedaald (Johannes 6,48-51). Het verwijst ook naar Titus Brandsma, die in mei 2022 is heiligverklaard. In gevangenschap schreef hij in februari 1942 de tekst 'O Jezus, als ik U aanschouw...'. Hij leert ons als martelaar te 'getuigen' en daarin vol te houden. Een aansporing voor ons in 2023, waarbij geloven in Jezus en de kracht van de heilige hostie niet meer algemeen is. ■

www.stille-omgang.nl

Een tijdelijk thuis voor Oekraïners in nood in Ter Nood

Op 24 februari vorig jaar viel Rusland zijn buurland Oekraïne binnen. De oorlog leidde sindsdien tot een spoor van verwoesting met duizenden militaire en burgerslachtoffers. De gevolgen van deze oorlog worden wereldwijd gevoeld. Ook kwam er een ongekeerde vluchtingenstroom op gang. In diverse landen werden Oekraïense vrouwen, mannen en kinderen, vaak complete gezinnen, opgevangen. Ook in ons land. Zoals in het Julianaklooster in Heiloo. Daar werden twee slaapzalen geschikt gemaakt voor noodopvang. **SamenKerk** sprak met Veronica Tarasenko (37) en Julia Fomenko (32), die samen met hun kinderen en hun moeder al bijna een jaar in het Julianaklooster verblijven.

N

a de Russische inval eind februari vorig jaar maakten angst en onrust zich meester van de inwoners van Oekraïne. De Russische bombardementen waren angstaanjagend, het verblijf in de schuilkelders, de

verwoesting van gebouwen en vernietiging van mensenlevens lieten hun sporen na. Na een aantal weken oorlog besloot Veronica met haar zoon te vluchten naar haar broer in Warschau (Polen). Ze moesten alles achterlaten en konden slechts een beperkt aantal persoonlijke spullen meenemen.

De reis van Kyiv naar Warschau (ruim 800 km) duurde in totaal drie dagen, omdat de trein werd vastgehouden aan de grens, drie lange dagen zonder eten of water. Omdat haar broer maar over een kleine woning beschikt, probeerde Veronica een eigen woonplek in Polen te vinden, maar er waren al zoveel Oekraïense vluchtelingen zodat dit moeilijk bleek. Ook waren de huurprijzen inmiddels torenhoog. Vanwege haar werk voor een internationaal bedrijf was Veronica al meerdere keren in het buitenland geweest, waaronder Nederland. Ze besloot om naar ons land af te reizen.

Naar Nederland

De moeder van Veronica en Julia, Natalia, bleef in die beginperiode in Oekraïne maar de situatie werd steeds slechter. Ook zij besloot het land en het oorlogsgeweld te verlaten. De oma van Veronica en Julia bleef echter in Oekraïne achter; zij is 84 jaar oud en wilde niet vluchten.

Na aankomst in Nederland werden Veronica, haar zoon en haar moeder eerst in Den Haag opgevangen. Via het

Op dit moment worden in Nederland ruim 70.000 mensen uit Oekraïne opgevangen. (Bron: Rijksoverheid)

Julia Fomenko (32) is gehuwd met Pavel, die in Oost-Oekraïne verblijft. Ze woonden voor de oorlog in Dnipro. Ze is in Heiloo met haar kinderen Rodion (11) en Miron (bijna 2). Veronica Tarawsenko (37) woonde met haar zoon Danylo (16) in de hoofdstad Kyiv. Hun moeder Natalia Ivanova (55) uit Kyiv verblijft ook in Heiloo.

Rode Kruis hebben ze diverse opvangplekken bezocht en in maart 2022 werd de familie in het heiligdom in Heiloo verwelkomd. Haar halfzus Julia arriveerde ongeveer een maand later, samen met haar twee zoontjes.

Opvang in Heiloo

Het was enorm wennen om met allerlei onbekenden samen te moeten leven op een tweetal slaapzalen in het Julianaklooster. Om de mensen wat privacy te geven, waren er provisorische afscheidingen geplaatst

tussen de bedden van de diverse families, waarbij sanitair en de huiskamer worden gedeeld. Dat je ongevraagd met meerdere families dag en nacht een kleine ruimte moet delen, leverde wel eens wat problemen op. Nog los van het feit dat veel vluchtelingen getraumatiseerd waren en er de eerste tijd geen dagbesteding was. Al snel werden er echter allerlei activiteiten opgestart en werd de opvang meer gestructureerd met hulp van diverse vrijwilligers en organisaties. De reactie vanuit de inwoners van Heiloo en omringende plaatsen was hartverwarmend. Er werden diverse goederen, kleding, kinderspeelgoed en schoenen in groten getale naar het gastenhuis gebracht. Verder boden diverse sportclubs, kappers, kledingzaken en Caritasinstellingen gratis hun diensten aan.

Langzaam kwam er meer structuur in het leven van de vluchtelingen en men raakte meer en meer aan elkaar en aan de medewerkers en vrijwilligers van het heiligdom gewend. Veronica: "Ondanks alles wat we hebben meegemaakt en onze zorgen over de oorlog thuis kwam steeds sterker het besef van dankbaarheid. We zijn hier veilig, we hebben een dak boven ons hoofd, te eten en te drinken."

Blijven of terug?

Veronica en Julia hebben inmiddels aardig hun draai gevonden in Nederland. Julia werkt parttime in de keuken van het Julianaklooster. Veronica heeft in eerste instantie geprobeerd een baan te zoeken in de modebranche,

waarin ze voor de oorlog in Oekraïne werkzaam was. Maar ondanks het feit dat ze de Engelse taal beheerst, is het spreken van de Nederlandse taal belangrijk. Ze heeft zich inmiddels ingeschreven bij de Kamer van Koophandel want ze wil hier haar eigen bedrijf starten als kapster. Ze is gediplomeerd kapster en heeft begin dit jaar de benodigde materialen aangeschaft. Zo wil Veronica en haar zoon aan hun toekomst in Nederland bouwen. Julia wil echter zodra het kan, terug naar Oekraïne. Julia's man Pavel is nog steeds in Oost-Oekraïne en daar werkzaam bij de spoorwegen. Julia: "Hij vervoert per trein wapens naar het front." Ze verlangt zeer naar hem en haar thuis in Oekraïne. De moeder van Julia en Veronica, die in Oekraïne in de psychiatrie werkte, heeft sinds enkele maanden een baan gevonden in Beverwijk in de assemblage van elektrische fietsen. Ze wil kunnen voorzien in haar eigen onderhoud, maar ook in het onderhoud van haar moeder die is achtergebleven.

De oorlog is altijd in onze gedachten. We staan er bij wijze van spreken mee op en gaan ermee naar bed.

Iedere dag

Elke morgen starten de zussen steevast met het openen van social media en het laatste nieuws wordt op de voet gevolgd. De angst om familieleden en vrienden werpt een schaduw over de dag. Veronica en Julia voelen zich vaak machteloos en proberen waar ze kunnen te helpen. Bijna wekelijks worden goederen en tweedehandskleding die de dames inzamelen, naar familie en vrienden in Oekraïne verzonden. Veronica: "De

oorlog is altijd in onze gedachten. We staan er bij wijze van spreken mee op en gaan ermee naar bed. Vanuit Nederland voelen we ons heel verantwoordelijk voor onze familie, die nog in Oekraïne is. We proberen hen zo veel als mogelijk te helpen."

En de toekomst?

Het is moeilijk om naar de toekomst te kijken. Op dit moment is het te gevaarlijk om terug te gaan en de dames zijn ontzettend dankbaar met wat zij nu hebben en waar ze zijn. Deze zomer zullen ze mogelijk kunnen verhuizen naar een eigen woning in de omgeving van Heiloo. En daar kijken ze enorm naar uit. ■

Mariska Adrichem

Mariska Adrichem is vrijwilliger bij het heiligdom O.L.V. ter Nood. Met dank aan Masha Koning-Kravets, die als tolk bij het gesprek geholpen heeft.

14 Noodhulpers

Gedurende een grote pandemie en vele crises in Europa in de Middeleeuwen ontstond in 1445-1446 de devotie tot de Veertien Heilige Helpers, ook wel de Veertien Noodhulpers genoemd. In deze tweede aflevering het verhaal achter de Veertien Heilige Helpers en een nadere kennismaking met twee van die veertien heiligen.

Ontstaansgeschiedenis

Op vrijdag na Heilig-Kruisdag (14 september) in de herfst van het jaar 1445 dreef Herman, de zoon van schaapherder Leicht, in het Frankenthal de kloosterschapen naar huis. In de buurt van de stal gekomen hoorde hij een kind vreselijk huilen. Toen hij omkeek, zag hij inderdaad een klein kind in het veld op de grond zitten. Hij ging er naartoe; onmiddellijk begon het naar hem te lachen. Hij wilde het kind optillen,

maar het verdween. Hij ging terug naar zijn schapen en keek nog één keer om. Daar zat het kind weer, op dezelfde plek, maar nu tussen twee brandende kaarsen in. De jongen werd bang, riep zijn hond bij zich en maakte een kruisteken. Maar hij was ook nieuwsgierig en ging opnieuw naar het kindje toe; het begint weer naar hem te lachen. Het was zo licht en doorzichtig dat het wel van kristal leek. Toen hij heel dichtbij gekomen was, verdween het weer.

Thuis sprak hij erover met zijn vader en moeder. Die raadden hem aan er met niemand over te praten. Het was vast gezichtsbedrog geweest, zeiden ze. Maar de volgende dag vertelde hij zijn verhaal aan een van de paters van het klooster. Die zei hem: "Als het zich nog eens laat zien, moet je een bezwering uitspreken in de naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest." Maar het kind liet zich niet meer zien, tot op de vooravond van Petrus en Paulus van 1446 (28 juni). Herman hoedde rond vespertijd de schapen, toen hij het kind op dezelfde plek zag zitten als de vorige keer. Het was schitterend als de zon; er stonden nog veertien andere kinderen omheen. Ze droegen allemaal een rood-wit gewaad. Het eerste kind droeg bovendien

H. Achatius

Achatius van Ararat was officier in het Romeinse leger. Er is historisch weinig van hem bekend. Omdat er een zestal andere heiligen zijn met dezelfde naam, bestaat er verwarring over deze heilige. Een van die naamgenoten stierf rond 303 en was ook Romeins legerhoofdman. Een legende uit de twaalfde eeuw verhaalt hoe Achatius met zijn legeronderdeel van negenduizend man een slag dreigde te verliezen. Engelen daalden uit de hemel neer en beloofden hem een overwinning als de soldaten zich tot het christendom zouden bekeren. Daarmee waren zij van het staatsgehoof (met onder meer keizerverering)

afgevallen, hetgeen zwaar gestraft werd. Ze werden met doornentakken gegeseld en vervolgens gekruisigd. De legende vertelt ook dat duizenden

zich nog lieten dopen en dat zo'n tienduizend bekeerlingen daardoor de marteldood vonden.

De naam Achatius is een gelatiniseerde vorm van het Hebreeuwse 'Achaz', wat 'God houdt (vast)' betekent. In het Grieks staat de naam (Akakios) voor 'de onschuldige'. H. Achatius wordt afgebeeld met een doornenkroon en hij draagt een vaan, groot kruis of een zwaard. Hij wordt aangeroepen bij doodsangst, hoofdpijn, allerlei noden, bij strijd en gerechtigheid en bij vervolging en brand. Zijn gedenkdag is 22 juni (in de Orthodoxe Kerken op 31 maart).

een rood kruis op zijn hart. Nu vroeg hij het kind wie hij was en wat het van hem wilde. Daarop antwoordde het kind: "Wij zijn de Veertien Noodhelpers en willen graag een kapel, waar wij in vrede kunnen verblijven. Als jij ons van dienst bent, dan zullen wij jou van dienst zijn." Na deze woorden steeg het kind met de anderen op naar de hemel en verdween. De zaterdag daarop zag Herman twee brandende kaarsen staan op de plek waar het kind gezeten had. Op dat moment zag hij een vrouw voorbijkomen. Hij riep naar haar om te komen kijken, maar op hetzelfde ogenblik verdwenen de kaarsen. Toen de herdersjongen met dit verhaal in Langheim kwam, wilde niemand hem geloven. Ze dachten dat hij het zich verbeeld moest hebben.

Achttien dagen na deze gebeurtenissen was een dienstmeisje bezig op de binnenplaats van het klooster, toen ze plotseling een toeval kreeg. Zo bleef ze wel meer dan een uur liggen, zonder een vin te verroeren. Men probeerde haar mond open te maken; ondertussen beval men haar aan bij allerlei heiligen. Maar het hielp allemaal niets. Tenslotte stelde men voor haar naar Frankenthal te brengen, op de plek waar de Veertien Noodhelpers aan de herdersjongen waren verschenen. Daar kreeg het meisje onmiddellijk haar gezondheid terug. Ter herinnering richtte men een kruisbeeld op, precies op de plek waar het kind gezeten had. Tegenwoordig bevindt zich op die plek het monument in de kerk van de Veertien Noodhelpers. ■

Eric van Teijlingen

Lezersreis SamenKerk

Eind september wordt een vijfdaagse lezersreis georganiseerd naar Vierzehnheiligen, het bedevaartsoord in Duitsland (nabij Bamberg en Coburg), gewijd aan de Veertien Noodhelpers. We bezoeken het graf van Sint Bonifatius (Fulda), de steden Coburg en Bamberg en Kevelaer op de terugreis. Meer informatie over de data, de prijs van deze busreis en hoe deel te nemen in de mei-editie van *SamenKerk*.

Lees (hier) meer:

Foto's: Dr. H Hertel/Vierzehnheiligen

H. Barbara

Ook van de heilige Barbara is weinig bekend. Deze martelares stierf de marteldood onder keizer Maximinus Trax (235-238 na Chr.) of onder keizer Maximianus (286-305). Barbara uit Nicomedië werd door haar heidense vader opgesloten in een toren om haar te vrijwaren voor de jonge mannen, die naar haar hand dongen. Haar privébadhuis had op verzoek drie ramen. Daarmee wilde de in het geheim tot het christendom bekeerde Barbara de heilige Drie-eenheid eren. Toen haar vader dit ontdekte, liet hij haar folteren, maar de wonden genazen 's nachts op wonderbaarlijke wijze. Hij onthoofdde haar

vervolgens eigenhandig en werd daarna zelf dodelijk door bliksem getroffen.

H. Barbara wordt voorgesteld als een jonge vrouw met kroon en martelpalm. Als attributen worden gebruikt een zwaard en een toren met drie ramen. Zij wordt aangeroepen bij koorts, een plotselinge dood, door bergbewoners, bouwlieden, tunnelbouwers, architecten, dakdekkers en metselaars. Ze is hoop in duistere tijden en troosteres van gevangenen. Ook roept men haar aan bij bliksem, brand en explosies. Haar gedenkdag is 4 december. Een mooie volkswijsheid luidt dat een prunustak op deze dag afgeknipt en thuis in een vaas gezet, met Kerstmis zal bloeien.

Ideeën om te proberen...

Iedereen wenst zich een vitale geloofsgemeenschap, waar alle leeftijden samenkomen in geloof, een gastvrije parochie, die aantrekkelijk is voor de omgeving. Wat kun je samen doen, zodat het geloof wordt doorgegeven aan alle generaties en iedereen van harte welkom is in uw parochie. Hier een paar ideeën om te proberen...

W

elkomstteam

Een gastvrije parochie begint bij het verwelkomen en ontvangen van (nieuwe) mensen. Zorg dat je nieuwe bezoekers aan de kerk of een

activiteit ziet, persoonlijk en warm verwelkomt en hen de weg wijst (wie ben je, waar is het te doen, waar zijn de toiletten, bij wie kun je terecht voor vragen, enzovoort). Heb oog voor mensen die bij het koffiedrinken na afloop van de zondagse viering verloren zitten. Misschien goed om een groepje gastvrouwen/-heren samen te stellen?

Betrek kinderen bij de viering

Niet alle parochies kunnen een kindernevendienst organiseren of kinderopvang. Soms ontbreekt het nog aan passende vrijwilligers. Betrek de aanwezige kinderen bij de viering in de kerk. Wat oudere basisschoolkinderen kunnen bijvoorbeeld collectanten helpen of een voorbede voorbidden. Geef alle kinderen bij het ter communie gaan, naast een kruisje op een voorhoofd, een devotielichtje. En laat ze dezen met elkaar aan het einde van de Mis (of direct na de viering) ontsteken bij het Maria-altaar.

Geef jongeren een eigen plek

Geef jongeren een eigen plek in de parochie. Als het kan ook fysiek, een eigen ruimte. Naast de diverse catechese-programma's die er voor jongeren zijn, kun je jongeren vragen om iets te organiseren voor en met de tieners/vormelingen. Laat hen meehelpen bij vrijwilligerstaken, zoals het streamen van vieringen, de social media's van de parochie of de website. Of laat hen met de lector samen de voorbede bidden. Nadenken over de toekomst van de parochie? Vraag ook expliciet naar hun visie.

Kalender maken

Maak in november, begin december een parochiekalender voor het nieuwe jaar, met iedere maand foto's van en over de geloofsgemeenschap. Denk aan dopelingen, communicantjes en vormelingen maar ook aan huwelijken en parochiefeesten en -bijeenkomsten, de kerstversiering, groepjes vrijwilligers, enzovoort. De kalender kan verkocht worden voor het goede doel, de PCI of het jongerenwerk.

Inspiratiedag 'Missionaire parochie'

Meer ideeën opdoen voor een gastvrije, missionaire parochie? Ga met een groepje medeparochianen en uw parochiepastores naar de conferentie 'De Missionaire Parochie' op zaterdag 25 maart in Veenendaal. Parochies, die al een tijdje deze weg zijn ingeslagen, delen hun ervaringen. Paul Donders (Xpand organisatie-advies) en Hannah Vaughan-Spruce (Divine Renovation UK) zijn de sprekers die dag. Info en aanmelding: www.missionaireparochie.nl. Omdat het belangrijk is met een groep(je) te komen, is iedere vijfde deelnemer gratis. Doe er inspiratie op. ■

Aanmelden voor deze dag-conferentie:
www.missionaireparochie.nl/tickets-kopen

 www.missionaireparochie.nl

 [missionaireparochie](https://www.facebook.com/missionaireparochie)

 [de_missionaire_parochie](https://www.instagram.com/de_missionaire_parochie)

YouTube Originals

THE LETTER

A MESSAGE FOR OUR EARTH

De Laudato Si' film

'The Letter' kwam eind oktober 2022 uit en werd binnen drie dagen door drie miljoen mensen bekeken. De documentaire gaat over de crisis van de aarde en de impact ervan op mens en ecologie wereldwijd. De titel 'The Letter' (= de brief) verwijst naar de encycliek, de pauselijke rondzendbrief *Laudato Si'* van paus Franciscus uit 2015 over onze opdracht zorg te dragen voor de meest kwetsbaren en voor de aarde ("ons gemeenschappelijk Huis").

H

et bijzondere van 'The Letter' is dat niet de gebruikelijke hooggeleerde heren het woord nemen, maar juist mensen uit de marge. Want juist zij lijden het meest onder klimaatverandering en de verwoesting van het milieu.

Arouna Kandé, een jonge man uit Senegal, vertegenwoordigt de armen. Hij heeft bewust de keuze gemaakt om in eigen land te blijven. Schrijnend zijn de verhalen die hij vertelt over vrienden, die in gammele bootjes zijn verdronken.

De jongste generatie wordt vertegenwoordigd door Ridhima Pandey, een dertienjarige klimaatactiviste uit India. 'The Letter' toont fragmenten van een bijeenkomst, waar zij samen met Greta Thunberg en andere jongeren regeringsleiders oproept hun verantwoordelijkheid te nemen.

Cacique Odair, een inheemse leider uit het Amazonegebied, vertegenwoordigt de inheemse volkeren. Zijn leven wordt bedreigd sinds mijnbouwers hun oog hebben laten vallen op het gebied, waar zijn volk leeft. Een echtpaar uit Hawaï tenslotte vertegenwoordigt de natuur. Beiden zijn bioloog en hebben de koraalriffen rondom Hawaï zienderogen kapot zien gaan.

Op uitnodiging van de paus komen deze mensen naar Rome om met elkaar en met hem in gesprek te gaan. Ondanks alle onderlinge verschillen groeit er in de dagen, dat zij bijeen zijn, een diepe verstandhouding tussen hen. Naast alle hartverscheurende beelden, die de film toont van armoede en verwoesting van de natuur, biedt het tegelijk een hoopvol perspectief. Er zijn overal ter wereld mensen die zich op allerlei manieren inzetten voor een wereld die toekomst heeft. 'The Letter' roept ook ons op ons aan te sluiten bij al deze 'mensen van goede wil'. Deze film is heel geschikt om samen te bekijken, bijvoorbeeld als moment van bezinning in de Veertigdagentijd. Denk ook aan de jongeren en mensen van buiten de Kerk, want de zorg voor het klimaat gaat ons allemaal aan. ■

Gerard Moorman

De documentaire is online te vinden via theletterfilm.org en kan gratis worden bekeken. Via 'automatisch vertalen' is Nederlandse ondertiteling beschikbaar. Organiseer zelf een filmvertoning in de parochie, in een jongerengroep, in de klas op school of... Op onderstaande website vind je extra materiaal voor de organisatie, promotie en nagesprekken in het Nederlands.

www.laudato-si.nl

www.laudato-si.nl/the-letter

H

eer, hoe vaak lieten we de beker van moeite en ongemak van last en lijden aan ons voorbijgaan? Als het even kon meden we de moeite

om de ander bij te staan.

Heer, wanneer we niet durfden

opkomen voor de waarheid

of wanneer we oordeelden over anderen.

Voor de keren dat we niet konden verdragen

of konden vergeven wat ons trof,

maar kwaad met kwaad vergolden:

ontferm U over ons Heer,

ontferm U over ons.

O God, wees ons zondaars genadig.

Dit gebed is van mgr. Harrie Smeets, bisschop van Roermond, voor een nieuwe bundel in de Veertigdagentijd. Als iemand weet wat lijden is en wat moeite en ongemak betekenen, dan is hij het, de bisschop die al ruim anderhalf jaar vecht tegen een ernstige ziekte. En toch durft hij deze tekst te schrijven, de gebroken herder die weet dat ook hij kan falen. Deze woorden raken me en zullen me dragen in de Veertigdagentijd. Ze raken me omdat ik weet dat ze niet zijn geschreven door zijn perschef. Nee, Harrie Smeets wilde zelf verwoorden wat hij ervaart bij de lezingen van de Tweede Zondag in de Veertigdagentijd. Dit is zijn gebed voor de weg door zijn leven en door het bestaan van ons allemaal.

En zo is hij een voorbeeld voor ons allemaal. Want hij toont niet alleen zijn eigen hart, hij wijst de weg naar het hart van ons allemaal en naar de ontmoeting met God. Hij is niet de enige bisschop die dat doet. Alle residerende bisschoppen komen aan het woord in deze nieuwe gebedenbundel om samen met ons te bidden in de woestijn van het leven. En juist daar is er die ene vraag: hoe kun je in die woestijn leerling van Christus zijn?

Het wezenlijke blijft over

Mgr. Jan Liesen, de bisschop van Breda, maakt die woestijn elke dag mee en opent dit gebedenboek. Sinds een half jaar weet hij dat hij ernstig ziek is. Daarom heeft hij intensieve medische behandeling nodig. Hij weet niet hoe lang alles gaat duren en of hij veel tijd van leven krijgt. Op Aswoensdag, de dag van sterfelijk-

Leo Fijen is directeur/uitgever van Adveniat en presentator van de geloofsgesprekken van de KRO op de zondagochtend.

heid, beschrijft hij wat de ontmoeting met de sterfelijkheid voor hem betekent. "Alle dingen waar je altijd druk mee bent, ze verdwijnen naar de achtergrond. Het wezenlijke blijft over. De ontmoeting met mijn sterfelijkheid doet me beseffen dat nog maar één ding belangrijk is: de band met Christus". En ook als hij niet

kan bidden of lezen, dan is die band er.

Hij houdt dan een kruisje vast.

Dat is het enige dat hij dan kan.

Een kruisje vasthouden en zo vastgehouden en gedragen worden door Christus zelf.

Als je bidt, wordt je gedragen

Bidden in de vastentijd

Geestelijk voedsel als stille reserve. Bisschoppen als levende en ontroerende getuigen van Christus, vanuit hun eigen nood en gebrokenheid. En zo leren zij hun gelovigen hoe je het kunt volhouden in deze tijd van opeenvolgende crises. Zonder bang te zijn voor je eigen sterfelijkheid, vastgehouden door het kruis van Christus en levend op de stille reserve van geestelijk voedsel. Dat geeft mgr. Jan Hen-

driks, de bisschop van Haarlem-Amsterdam, ons mee, zoals hij altijd zijn hart laat spreken. "Als je eet, krijg je weer honger, als je drinkt krijg je weer dorst. Bij geestelijk voedsel is dat anders, bij geestelijk drinken ook. Je bouwt een stille reserve op, een kast vol geestelijk proviand waaruit je kunt putten op het moment dat je het nodig hebt", aldus Jan Hendriks. Als je bidt, word je gedragen en kom je nooit tekort. ■

Van as naar opstanding. Zeven weken pelgrimeren door de woestijn van deze tijd | ISBN 9789493279384
www.adveniat.nl | € 9,99 (bij bestelling van 100 stuks of meer slechts € 4,00)

Vastenactie 2023 Mensen onderweg

Nog nooit waren er zoveel mensen op de vlucht voor oorlog, geweld en natuurrampen als nu. Ze zoeken een veilige plek en middelen van bestaan. Vastenactie steunt daarbij. In Zuid-Soedan bijvoorbeeld, waar vrouwen als Awut en Ajak een nieuw bestaan proberen op te bouwen in hun nieuwe gemeenschap.

Helpt u mee?

Voor € 32 geeft u al zaaigoed en handgereedschap voor 1 familie voor een heel seizoen.

IBAN: NL21 INGB 0000 0058 50

www.vastenactie.nl

VASTENACTIE

OP MISSIE IN HOLLAND

Wat is jouw missie?

Ontdek het op het oriëntatieweekend van Grootseminarie Sint Willibrord Heiloo, 10-12 maart 2023

Info en aanmelding:
06 4012 5490 • rector@willibrordseminarie.nl

DE
MISSIONAIRE
PAROCHIE

HIER BEN IK

ZA 25 MAART 2023
MINI-CONFERENTIE
MISSIONAIRE PAROCHIE
VEENENDAAL
missionaireparochie.nl

An abstract painting with a textured, impasto surface. The background is a mix of muted greens, greys, and browns. Overlaid on this are several large, irregular white shapes. Within these white shapes and scattered around them are various red forms, including solid red shapes, outlines, and brushstrokes. The overall composition is layered and expressive.

Blijf dit

doen...

Zelf heb ik van de Heer de overlevering ontvangen die ik op mijn beurt heb doorgegeven: dat de Heer Jezus in de nacht waarin Hij werd overgeleverd, een brood nam, het dankgebed sprak, het brood in stukken brak en zei: 'Dit is mijn lichaam; het is voor jullie. Blijf dit doen om Mij te gedenken.' Na de maaltijd zei Hij zo ook van de beker: 'Deze beker is het nieuwe verbond door mijn bloed. Blijf dit doen om Mij te gedenken, telkens wanneer jullie eruit drinken.' Telkens als u dus dit brood eet en uit de beker drinkt, verkondigt u de dood van de Heer tot Hij komt.

1 Kor. 11,23-26
Witte Donderdag
6 april 2023

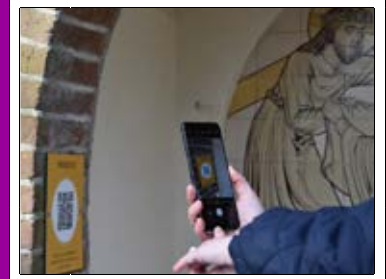

Onze Lieve Vrouw ter Nood Heiloo

Wandel langs de kruiswegstaties op het heiligdom om op een bijzondere wijze het lijdensverhaal van Christus te beleven. Alleen, met z'n tweeën of in een groepje. Bij iedere statie kunt u met uw mobiele telefoon een QR-code scannen voor een korte uitleg over de statie, gevolgd door een overweging om het lijdensverhaal te verbinden met uw eigen leven.

*U kunt de kruisweg dagelijks wandelen tijdens openingstijden
Start: Kruiswegstatie 1 start tegenover de ingang van de Bedevaartkapel.*

HEILIGDOM ONZE LIEVE
VROUW TER NOOD

HEILOO

Tentoonstelling

JULIANA ZUSTERS

Zorg uit handen

Te bezoeken elke tweede en vierde zaterdag van de maand tussen 10.00 - 12.00 en 14.30 - 17.00 uur

Het Julianaklooster
Hoogeweg 65, Heiloo

www.olvternood.nl

Marcel Poorthuis is emeritus-hoogleraar in de dialoog tussen de godsdiensten aan de Faculteit Katholieke Theologie van Tilburg University.

D

it voorjaar zijn we in Hilversum begonnen met een leershuis over parabels. De zaal liep meteen vol: protestant, katholiek, iedereen kwam er op af. Moeilijke teksten gaan we niet uit de weg: wat dacht u van de parabel van de boze

pachters, die de dienaren molesteren en uiteindelijk de zoon van de eigenaar doden! De parabel eindigt bij Matteüs (21,43) met de grimmige zin dat het koninkrijk aan een volk gegeven zal worden dat wél de vruchten ervan opbrengt.

We vroegen ons af: hoe kan hier een heel volk van de roeping door God worden beroofd, terwijl even verderop staat dat het volk grote waardering had voor Jezus, die ze als een groot profeet beschouwden? Matteüs kende grote spanningen tussen de vroegchristelijke gemeenten (die bij Matteüs sterk joods waren) en het jodendom. Die spanningen zijn terug te vinden in de manier waarop hij deze parabel afsluit. Daarom is exegese onmisbaar als we de Bijbel recht willen doen. Zonder grondige Bijbelkennis is de kans op vooroordeel en zelfs regelrechte verguizing levensgroot. Dat Matteüs in het lijdensverhaal spreekt over “heel het volk” dat roept: “zijn bloed kome over ons en over onze kinderen” (Mt. 27,25), is dan ook wederom een weerspiegeling van de spanningen rond of vlak na het jaar 70 na Christus, toen de Romeinen de tempel in Jeruzalem totaal hadden verwoest.

In de oudste versie, bij Marcus (12,1-12), van de gelijkernis over de boze pachters vinden we dat oordeel over het volk dan ook niet. Het gaat met name om de joodse leiders, niet om het joodse volk als geheel. Omdat Marcus niet spreekt over “een volk” lezen wij die parabel dan ook niet als een oproep om de Kerk maar als vervanging van het jodendom te zien. We zien er veeleer een oproep in aan alle religieuze leiders om hun roeping waardig te zijn.

In de lijdenstijd is er alle reden om ons grondig te bezinnen op onze band met het jodendom. Het is geen toeval dat in de Middeleeuwen die tijd voorafgaand

aan Pasen voor joden gevaar betekende. De oudste lezers zullen zich nog herinneren dat op Goede Vrijdag werd gebeden *Pro perfidis Iudaeis*. Dat kun je wel vertalen met: ‘voor de ongelovige Joden’, of, nog minder fraai: ‘voor de trouweloze Joden’, maar dat woord perfide blijft doorklinken!

De boze pachters

Er is alle reden om ons grondig te bezinnen op onze band met het jodendom

De goede paus Johannes XXIII heeft die bede afgeschaft, al vóór het Tweede Vaticaanse Concilie. Toen een priester in de pauselijke kapel toch in de oude gewoonte verviel

door de voorbede *Pro perfidis Iudaeis* te bidden, stampte de paus met zijn staf op de grond en zei: “Opnieuw!”. ■

Rembrandt heeft indrukwekkende etsen gemaakt, die Jezus bij Pilatus voorstellen. In de eerste versie staat er een menigte toe te kijken, zoals Matteüs ook beschrijft. Opmerkelijk genoeg heeft Rembrandt die menigte in de latere versie weggekrast! De leegte valt op. De eenzaamheid van Christus, die de afbeelding hiermee oproept, benadert veel meer de werkelijke situatie...

We vieren eucharistie

Wat is het?
En hoe heet het?

's Zondags en doordeweeks, in de eigen kerk of via de televisie, de Kerk viert eucharistie, bron én hoogtepunt van het kerkelijk leven. Wat gebeurt 'daar' allemaal en waarom? In een reeks van artikelen komen vele aspecten, die te maken hebben met de viering van de eucharistie, aan bod. Voor de viering van de eucharistie gebruiken we diverse voorwerpen, ieder met zijn eigen benaming. Ooit gehoord van een bursa of palla of weet u wat met kelkgerei bedoeld wordt?

← Processiekruis

Een processiekruis is bedoeld om de processie - in de kerk of daarbuiten - te leiden.

↓ Wierookvat en sloopje

In het wierookvat wordt een gloeiend kooltje gedaan. Wierookkorrels, die in het sloopje bewaard worden, worden op het kooltje gedaan. Er ontstaat een rook met een aangename geur. In een eucharistieviering zijn de momenten voor bewieroking: na de begroeting van het altaar het altaar (en in de paastijd ook de paaskaars), bij het lezen van het evangelie het evangelieboek, bij de offerande de gaven en het altaar (inclusief de priester en het kerkvolk) en bij de consecratie de getoonde hostie en kelk.

↓ **Altaardwaal**

Een altaardwaal is een drievoudig wit linnen doek (met vijf kruisen erop geborduurd), dat over het altaar wordt gespreid en er langs weerszijden van afhangt. Ze staat symbool voor de lijkwade, waarin het lichaam van Christus werd gewikkeld.

↑ **Altaarmissaal**

Een altaarmissaal of misboek bevat de liturgische teksten en gebeden voor de H. Mis en wordt door de priester gebruikt.

↑ **Evangelarium**

Een fraai uitgegeven boek met de evangeliëlezingen van de zondagen en feestdagen. Wordt uitsluitend gebruikt op de zondag en bij feestelijke gelegenheden. Een diaken (of priester) draagt het evangelarium of evangelieboek in de intochtprocessie mee en vaak heeft het een ereplaats nabij het altaar.

Kelkgerei

De kelk, pateen, corporale, kelkdoekje, kelklepeltje, palla, bursa en kelkvelum vormen samen het kelkgerei.

Corporale

Het corporale is een witte linnen doek (zodanig gevouwen dat er negen, gelijke, vakken ontstaan) waarop tijdens de Dienst van het altaar de gaven van brood en wijn (het Lichaam en Bloed van Christus) worden geplaatst. Corporale betekent: dat waar het Lichaam op wordt gelegd. Het corporale is bedoeld om te voorkomen dat deeltjes van de geconsacreerde hostie op de grond vallen. Na het communiceren gebruikt de priester de pateen om het corporale schoon te maken. Het corporale wordt bewaard in de bursa.

↑ **Kelkvelum en bursa**

Een kelkvelum is een vierkante doek, waarmee de miskelk (op de credens) wordt afgedekt. Vaak passend bij de stof van het kazuifel en meestal aan één kant voorzien van een (geborduurd) kruisje. Een bursa (of: kelkbeurs) is vierkant en met textiel bespannen (dezelfde stof als het kelkvelum), op zo'n wijze dat erin het corporale bewaard kan worden.

Palla

Een palla is vierkant en met linnen overtrokken, met vaak (wit op wit of gekleurd) borduursel van een eucharistische voorstelling. Het is bedoeld om de miskelk mee af te dekken, om te voorkomen dat iets in de kelk valt.

→ Ciborie

Een ciborie is een kelk (anders dan de miskelk) met deksel, waarin de heilige hosties worden bewaard. Volgens de regels voor liturgisch vaatwerk is de 'cuppa' (de binnenkant van de kelk) verguld.

↓ Ampullen

Kannetjes voor de wijn en het water, vaak aangegeven met A en V (voor 'aqua', water, en 'vinum', wijn)

Heilig putje

Iedere kerk heeft een heilig putje in de sacristie (veel kerken ook nabij het altaar). Het wordt gebruikt voor het afvoeren van het water van de (eerste) wassing van kelkdoekjes en corporales of van as van verbrande gewijde zaken.

→ Kelk of miskelk

Een (mis)kelk is bedoeld voor de miswijn en bestaat uit een kom ('cuppa'), een voet en daartussen een versierde knoop ('nodus'). Volgens de regels voor liturgisch vaatwerk is de binnenkant van de cuppa verguld en is de kelk van edelmetaal gemaakt. Het is gebruik dat een pasgewijde priester een kelk geschonken krijgt van zijn ouders.

→ Kelkdoekje

Een kelkdoekje of purificatorium is bedoeld om de miskelk mee te reinigen en te drogen.

∟ Pateen

Een pateen is een plat schaalkje dat op een miskelk past, waarop de - iets grotere - priesterhostie wordt gelegd. De bovenzijde is doorgaans verguld en werd vanouds, evenals de cuppa van de kelk, vóór het eerste gebruik door een bisschop met Chrisma gezalfd.

↓ Tabernakel

Een tabernakel (oorspronkelijk een Hebreeuws woord, dat 'ontmoetingstent' betekent) is een rijkversierde kist (of kluis) in het hoogaltaar of in een zijaltaar in een kerk, waar één of meerdere cibories met de geconsacreerde hosties worden bewaard. In spreektaal wordt gezegd dat Jezus Christus daar aanwezig is. Een brandende godslamp geeft dat aan. (Zo niet, dan is de godslamp gedoofd en staat de tabernakeldeur(en) meestal open.) Het Tabernakel is het heiligste der heiligste in een katholieke kerk.

Lavabostel (handwassing)

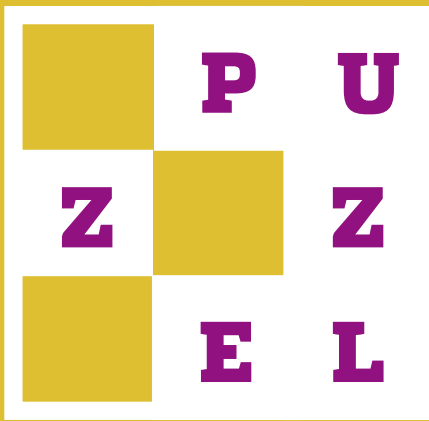
Een kom met een schenkkkan bedoeld voor de (rituele) handwassing van de priester, die de H. Mis opdraagt.

Pyxis

Een (klein) afsluitbaar doosje om één of enkele geconsacreerde hostie(s) te brengen naar zieke of oudere gelovigen.

Kelklepeltje

Met een kelklepeltje wordt tijdens de bereiding van de gaven (de offerande) een druppel water bij de wijn in de miskelk gedaan.

3 exemplaren van een interviewboek met mgr. Jan van Burgsteden. Hij laat in dit boek zijn hart spreken en deelt zijn geloof op een kwetsbare manier als een nabije herder.

Oplossing puzzel SamenKerk nr. 1

1	B	L	2	O	3	E	4	M	5	B	A	6	K
	O	SK	7	I	D	E	M	SK		E			
8	O	9	Z	SK	10	E	G	SK	11	G	R		
12	T	O	13	E	L	A	14	T	E	N			
15	H	A	S	H	SK	16	L	E	T				
17	A	L	SK	18	E	19	L	SK	20	L	A		
	A	SK	21	G	R	U	22	SK		A			
23	K	A	N	T	W	E	R	K					

Uit de correcte inzendingen zijn de volgende prijswinnaars geloot:

- Mevr. A. Bart-Evers (Purmerend)
- Mevr. B. Kristel (Amsterdam)
- Dhr. B. Dieker (Amsterdam)

Gefeliciteerd!

1		2	3	4	5		6
	SK	7				SK	
8	9	SK	10		SK	11	
12		13			14		
15				SK	16		
17		SK	18	19	SK	20	
	SK	21			22	SK	
23							

Horizontaal

- 1 Zitmeubel, maar niet om op te zitten?
- 7 Lastpost
- 8 Werkt niet
- 10 Niet even
- 11 Dit edelgas wordt in Frankrijk ontkend
- 12 Zeer breekbaar pakketje
- 15 Dit is het best
- 16 Voetbalclub voor toeristen
- 17 Ligt op de draaitafel
- 18 Inhaalwedstrijden in Assen
- 20 Anders dan boven
- 21 Muzikaal rund in Azië
- 23 Wordt gemasseerd bij een halsstarrig mens

Verticaal

- 1 Vliegend telefoneren met een Chinees?
- 2 Provincialen in het leger?
- 3 Zak op een trede van een ladder?
- 4 Afbijtmiddel
- 5 Justitie is voorbij
- 6 Boeken om op te eten?
- 9 Ver gezonken
- 11 De ster van Zembla
- 13 Notenboom
- 14 Publiek transport
- 19 Heel goede berg
- 21 Dat is altijd het 4e
- 22 Bevestigende muzieknoot

Stuur uw oplossing (met vermelding van naam en adres) vóór 15 april 2023 naar: **Redactie SamenKerk, Postbus 1053, 2001 BB Haarlem.**
Of mail naar: samenkerk@bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Wereldjongerendagen Lissabon 2023

**Share the joy!
Ga jij ook mee?**

Patrick Hensen (23) uit Hilversum en Rosemarie Nooij (29) uit Hoorn gaan mee naar de Wereldjongerendagen (WJD) in Lissabon deze zomer. Om deze bijzondere reis te kunnen betalen, houden ze sponsoracties.

W

Waarom gaan jullie naar Lissabon?

Rosemarie Nooij: "Voor mij is er eigenlijk geen twijfel geweest of ik mee wilde gaan naar de WJD in Lissabon.

Zelf ben ik al drie keer eerder meegegaan, in 2011 naar Madrid, in 2016 naar Krakau en in 2019 naar Panama. Elke WJD is weer bijzonder en mooi op zijn eigen manier, ervaringen of verhalen die je bijblijven en die je dan weer opnieuw doorvertelt om anderen enthousiast te maken."

Patrick Hensen: "Ik ben eerder mee geweest naar Krakau in 2016. Dit was voor mij een zeer positieve ervaring, die ik graag nog een keer zou willen meemaken. Naar Panama in 2019 was voor mij helaas niet mogelijk, maar nu in Lissabon wel."

Is de reis het geld waard?

Hensen lachend: "Het antwoord op deze vraag weet je natuurlijk pas achteraf, maar met wat ik tot nu toe gehoord heb over de reis en het gehele programma

eromheen denk ik dat de WJD zeker de kosten en de moeite waard zullen zijn.”

Nooij: “Het geld is het zeker waard. Het is een herinnering die heel erg lang bij blijft en misschien wel je hele leven. Zelf vertel ik nog wel een verhaal van mijn eerste WJD in Madrid. Dat is nu bijna twaalf jaar geleden.”

Hoe kunnen sponsoracties helpen?

Nooij: “Zelf ben ik actief met de sponsoractie van het jongerenplatform van het bisdom. We verkopen WJD-wijn en noveenkaarsen in parochies en dergelijke. Het is belangrijk dat de mensen in de parochie op de hoogte gesteld worden wanneer je waar staat.”

Hensen: “Wij organiseren restaurantavonden. We koken voor parochianen (onze gasten) een maaltijd, die typisch is voor het land waar de reis naartoe gaat. Het gaat om meerdere gangen voor een vast bedrag, met één of twee drankjes inbegrepen. De jongeren beginnen in de middag met inkopen en klaarmaken van de gerechten

Ga jij óók mee?

De WJD in Lissabon zelf is van 1-6 augustus, maar we vertrekken 26 juli al richting het zuiden. Deze veertiendaagse onvergetelijke reis kost € 1.095,00. Woon je binnen de grenzen van het bisdom Haarlem-Amsterdam, dan sponsort onze bisschop Jan Hendriks je deelname met tweehonderd euro en betaal je slechts € 895,00. Pak die deal en... op naar Lissabon! Misschien is de parochie als gemeenschap ook bereid om 100 euro te sponsoren?

Geef jongeren uw steun

Gun uw (klein)kind of een jongere in uw parochie ook zo'n levensveranderende reis, waar ze leeftijdsgenoten van over de hele wereld ontmoeten rond geloof en leven: Sponsor zijn/haar deelname aan de WJD'23 financieel en met gebed.

Kent u geen jongeren in uw parochie maar u wilt dit initiatief wel steunen, dan kunt u een gift overmaken naar het bisdom voor de organisatie van de reis en voor jongeren, die de reis zelf niet kunnen betalen. Info: www.jongekerk.nl

in verschillende groepen. De gasten komen om zes uur. Afhankelijk van de grootte van de groep jongeren wordt er gewerkt in drie teams: een kookploeg, een afwasploeg en een team voor de bediening. Het leuke van een sponsoractie is dat je kan zien hoe betrokken parochianen zijn en hoe leuk ze het vinden dat er iets wordt georganiseerd in hun kerk. Daarnaast is het vooral in de wat langere sponsoracties fijn om te zien hoe ook de groep, die op reis gaat naar elkaar toegroeit en elkaar beter leert kennen.”

Nooij: “Mensen blijven het ook onthouden. Toen de WJD in Panama was, werd het Virgilius bier als sponsoractie verkocht. Er kwam toen de vraag: Is er geen wijn, want die was erg lekker? Zo zie je maar wat een sponsoractie kan doen en wat mensen bij blijft.”

Nog andere ideeën?

Nooij: “Als je iets wil, ga er dan gewoon voor! Er zijn altijd mensen om heen, die je willen helpen. Zet je eigen talent in, wees creatief. Zo heb ik zelf tijdens de afgelopen keer dat ik met de wijn en kaarsen stond voor de verkoop ook mijn eigen gemaakte kaarten meegenomen en deze in de verkoop gedaan. Op deze manier bied je iets extra en origineels aan wat niemand heeft en wat persoonlijk van jou komt.” Hensen vult aan: “Ik heb inderdaad ook gemerkt dat mensen sneller sponsorgeld geven als het iets is wat je zelf hebt gemaakt, zoals bijvoorbeeld een cake voor bij de koffie.” ■

Carolien Hoogenboom

 @Sharethejoy2023 / @Jongbisdomha

 www.jongekerk.nl

 info@jongbisdomhaarlem.nl

 06 23436049

Aanmelden deelname: www.huisvoordepelgrim.nl

Gregorius van Nyssa

Heb je een (onsterfelijke) ziel? Mag je uitzien naar je (lichamelijke) verrijzenis? Kerkvader Gregorius van Nyssa (335-394) voert daarover een gesprek met zijn oudere zus Macrina in de laatste uren van haar leven. Ja, je hebt een

onsterfelijke ziel en ja, je mag uitzien naar een leven na de dood; het christelijke geloof en de menselijke rede hoeven elkaar niet tegen te spreken. Samen ontwikkelen broer en zus al onderzoekend een christelijke visie op de onsterfelijke ziel en op het mysterie van de lichamelijke verrijzenis. Lezers zullen dit gesprek, nu voor het eerst uit het klassieke Grieks in het Nederlands vertaald, ervaren als een troost bij het heengaan van geliefden, meer zicht krijgen op de kunst van het sterven en een nieuw perspectief zien op leven na de dood. Het gesprek van broer en zus sluit af met hun gelovige vertrouwen in het algehele herstel ten goede van heel de schepping. Deze tekst biedt een stevig weerwoord tegen de (huidige) gedachte van het grote niets na onze dood. Gregorius van Nyssa wordt in alle Kerken geëerd, opvallend genoeg op verschillende data. Zijn feestdag valt in onze Kerk op 9 maart, op 10 januari in de orthodoxe

Kerken, op 14 juni bij de Lutheranen en op 19 juni bij de anglicanen. Meer dan het lezen waard in deze tijd op weg naar Pasen.

Gregorius van Nyssa. Over de ziel en de verrijzenis | P.H. Hupsch | ISBN 9789463403390 | www.damon.nl € 19,90

Johannes Vermeer

Op dit moment is er in het Rijksmuseum (Amsterdam) een unieke tentoonstelling van bijna alle werken van Johannes Vermeer. Opmerkelijk is dat de Delftse schilder veel meer beïnvloed is door de Delftse jezuiteten dan door zijn protestantse wortels, want om met de katholieke Catharina Bolnes te kunnen trouwen moest hij overstappen naar het katholieke geloof.

Dit (Nederlands- en Engelstalig) boek werpt een nieuw licht op Vermeers schilderkunst, door de ogen van de katholieke en jezuïtische achtergrond in Delft.

Johannes Vermeer en de Jezuïeten in Delft | Dries van den Akker sj. en Paul Begeyn sj. | ISBN 9789493279360
www.adveniat.nl | € 19,99

Paus Franciscus

13 Maart is het tien jaar geleden dat na de witte rook vanaf het balkon van de Sint-Pieterskerk een 'buona sera' klonk. Er was een nieuwe bisschop van Rome gekozen, die de toegestroomde massa vroeg eerst hem (in stilte) te zegenen om vervolgens zijn eerste *Urbi et Orbi* zegen te geven. Met paus Franciscus werd alles anders. Of toch niet? Tientallen Vlamingen en Nederlanders (waaronder onze bisschop en Antoine Bodar) schijnen hun licht op tien jaar pontificaat van de Argentijnse paus. De opzet van het boek is thematisch van A tot Z, van armoede tot zonnelied, van de L van Lampedusa tot de V van vrouw.

Tegen de stroom in. Een veelvormige balans van 10 jaar Paus Franciscus
Tom Zwaenepoel | www.adveniat.nl
ISBN 9789401491204 | € 21,99

Gelovig opladen

Parochies draaien op vrijwilligers. Ze doen Gods werk, ook al lijkt dat soms niet duidelijk. Erik Borgman wil hen ondersteunen aan de hand van zeven thema's (elkaar onderrichten, raad geven, berispen, troosten, vergeven, verdragen en voor elkaar bidden). Het zijn de geestelijke werken van

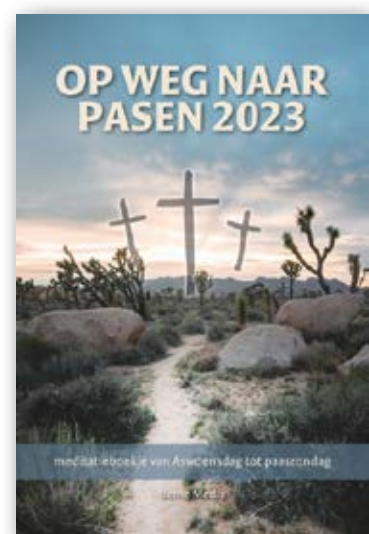
barmhartigheid, van de hand van Thomas van Aquino. Borgman laat zien hoe actueel ze kunnen zijn, hoe belangrijk het is elkaar te ondersteunen, elkaar te helpen goede stappen te zetten, elkaar te waarderen. Een mooie hulp voor deze tijd – vóór en na Pasen – om gelovig op te laden.

Om te dienen, niet om gediend te worden. Zeven keer zeven teksten om gelovig op te laden | Erik Borgman
ISBN 9789493279452
www.adveniat.nl | € 19,95

Op weg naar Pasen

'Keer je om'. 'Les je dorst'. 'Maak je los'. De Veertigdagentijd geeft een leven met Jezus in het klein weer. Dwars door de woestijn naar de verrijzenis, die aan de horizon gloort. Dag voor dag biedt het boekje kleine stukjes die tot nadenken stemmen, aanzetten tot persoonlijke reflectie of uitnodigen tot gebed.

Op weg naar Pasen (meditatieboekje)
ISBN 9789089724526
www.berneboek.com | € 6,95

De palmpasenstok boordevol symboliek

Met Palmpasen – de laatste zondag van de Veertigdagentijd en het begin van de Goede Week – werd al sinds de middeleeuwen de intocht van Jezus in Jeruzalem herdacht. Er werd vaak een houten ezel met een beeld van Christus erop door de straten getrokken. Mensen op straat zwaaiden dan de optocht toe met palmtakken. Mogelijk is de palmpasenstok ontstaan in de schuilkerkenperiode tijdens de Reformatie. De palmpasenstok is iets typisch Nederlands, evenals de optocht of processie van kinderen met hun palmpasenstok.

Palmezel met Christus.
The Met Cloisters (New York)

Foto: Eric van Teijlingen

Foto: RAR / collectie Bouwhuis

Kruis

De palmpasenstok is in de vorm van een kruis, maar dan versierd. Het kruis van de palmpasenstok staat symbool voor het kruis, waar aan Jezus is gestorven.

Palmtakje

Het palmtakje doet ons denken aan de palmen, waarmee de mensen naar Jezus zwaaiden toen Hij Jeruzalem binnen kwam. Palmtakjes blijven heel lang groen en dat herinnert ons er aan, dat Jezus na zijn dood ook weer verrezen is; Hij was dood, maar kwam weer tot leven.

Sinaasappel (of mandarijn)

Deze lijkt op de zon; het licht van ons bestaan. Bij Hem kun je ook altijd weer opnieuw beginnen net zoals de zon, die elke dag opkomt. Jezus heeft ook gezegd: Ik ben het Licht van de wereld.

Rozijnen (30 stuks)

Op Witte Donderdag, tijdens het Laatste Avondmaal, ging Judas weg om Jezus te verraden. Hij kreeg van de hogepriesters 30 zilverlingen als betaling. De rozijntjes aan de palmpasenstok staan voor dat geld.

Chocolade eitjes

Die staan voor de lente, het nieuwe leven. Jezus is weer verrezen met Pasen.

Broodhaantje

De haan kraaide toen Petrus drie-maal had gezegd dat hij Jezus niet kende. De haan van brood: het brood dat Jezus voor ons heeft gebroken, en waarmee Hij zichzelf gaf aan de mensen.

Ontbijtkoek

Jezus moest veel lijden aan het kruis en had veel pijn. De soldaten deden, om Hem nog meer te ergeren, een spons met azijn aan een stok en gaven dat aan Hem om te drinken. De ontbijtkoek symboliseert de spons.

Doppinda's (12 stuks)

Jezus had 12 apostelen. Zij werden na de verrijzenis uitgezonden om de Blijde Boodschap van Jezus te verspreiden. ■

Stappenplan om je eigen palmpasenstok te maken

- 1 Maak – samen met je papa of mama – een (houten) kruis voor je palmpasenstok.
- 2 Versier je palmpasenstok met slingers, crêpepapier, enzovoort. Zelfgemaakte slingers zijn het mooist. Je kunt ook een (zelfgemaakte) tekening of kleurplaat aan de palmpasenstok vastmaken.
- 3 Bevestig alle symbolische producten aan je palmpasenstok. Hang ze er stevig aan vast. Bovenop je stok hoort een broodhaantje. Die kun je kopen bij de bakker.
- 4 Ga op zondagmorgen 2 april, Palmpasen, naar je parochiekerk en laat je palmpasenstok daar door de priester of diaken zegenen.
- 5 Ga je palmpasenstok na de viering (met je ouders) bezorgen bij een ouder of ziek iemand. De diaken of priester kent vast en zeker iemand.

Ingrid Henkemans is erfgoedsspecialist van Museum Catharijneconvent en inventariseert en adviseert de kerken van het Bisdom Haarlem-Amsterdam.

Het passiekruis

MCC, H. Maria Magdalena (Zaandam)

Het lijdensverhaal krachtig verbeeld

Parochies en kerken zijn erfgoed- en schatbewaarders. De gebouwen zijn in een bepaalde stijl opgetrokken. In iedere kerk zijn er kunstschatten: van een glas-inloodraam tot een heiligenbeeld, van liturgische voorwerpen tot aan kunst met een grote K. *SamenKerk* opent voor u een klein kiertje van deze schatkamer.

Ingrid Henkemans

S

inds de vroegchristelijke tijd wordt de Goede of Heilige Week gevierd. In deze week, voorafgaand aan Pasen, wordt op verschillende momenten stilgestaan bij het lijden, sterven en de verrijzenis van Christus. In de kerk zijn

allerlei kunstuitingen die de gelovige helpt bij de contemplatie hierover.

Functie

In iedere katholieke kerk is wel een kruiswegstatie te vinden. Vaak zijn het schilderijen of reliëfs van gips, aardewerk, hout of brons. In veertien scènes wordt verbeeld wat er met Christus gebeurde, vanaf het moment dat Hij veroordeeld werd in het paleis van Pontius Pilatus tot de kruisiging op Golgotha.

Op Goede Vrijdag wordt in de meeste kerken om drie uur in de middag de kruisweg als devotieoefening afgelegd. Vroeger werd dan een passiekruis door de pastoor megedragen langs de staties. Door de aanblik op het kruis wordt de gelovige eraan herinnerd wat Christus op zijn weg naar het kruis moest doorstaan.

Zweetdoek van Veronica

Een passiekruis verschilt van een 'gewoon' kruis omdat het corpus, het lichaam van Christus, niet aan het kruis hangt. Daarvoor in de plaats is vaak de zweetdoek van Veronica gedrapeerd over de horizontale kruisarmen, zoals te zien is op het passiekruis van de H. Maria Magdalenakerk in Zaandam en op die van de O.L.V. Rozenkranskerk in de Goorn. Een andere variant is de zweetdoek met daarop een afdruk van het gelaat van Christus. Op het passiekruis uit de H. Antonius van Paduakerk in Haarlem bijvoorbeeld is centraal onder het Lam Gods de zweetdoek van Veronica geplaatst met daarop een geschilderd gelaat van Christus met doornenkroon en bebloed gelaat. Op de kruisarmen zijn de vier evangelistensymbolen afgebeeld.

Lijdenswerktuigen

Op het passiekruis in Zaandam en Haarlem zien we ook meerdere lijdenswerktuigen, die aan het kruis bevestigd of erop geschilderd zijn. Het gaat hier om objecten die de gelovige herinneren aan de verschillende momenten van Jezus' lijden en sterven, zoals een doornenkroon die de soldaten voor Hem vlochten en Hem op het hoofd zetten terwijl ze spottend riepen dat Hij de koning van de Joden was (Mc. 15,17-18); een gesel waarmee Hij geslagen werd (Joh. 19,1); drie nagels en een hamer, waarmee Hij aan het kruis genageld werd (Mt. 27,35); boven het hoofd van Christus plaatsen ze een tekstbordje met daarop het opschrift 'Dit is de koning van de Joden' (Lc. 23,38); de dobbelstenen waarmee de Romeinse soldaten om zijn kleren dobbelden (Lc. 23,34), een riet met daarop een spons

Al deze zaken op het passiekruis zijn hulpmiddelen om het lijden en sterven van Christus (beter) te doorvoelen

Linksonder:
Pieter Klein Beernink, H. Antonius van Padua (Haarlem)
Rechtsonder:
MCC, H. Vitus (Hilversum)

MCC, O.L.V. Rozenkrans (De Goorn)

te zien of Hij dood was (Joh. 19,34); een tang waarmee de nagels uit zijn lichaam gehaald werden en een ladder, waarmee Jozef van Arimatea zijn lichaam van het kruis haalde toen Hij de geest had gegeven (Joh. 19,38).

Niet elk passiekruis hangt vol met de opgesomde lijdenswerktuigen. Soms is er slechts sprake van een enkel element, zoals een speer en riet met spons die gekruist tegen het kruis geplaatst zijn. Een enkele keer zijn er elementen toegevoegd, die niet direct op het lijdensverhaal betrekking hebben. Op het passiekruis van de H. Vituskerk in Hilversum, bijvoorbeeld, zijn

op het kruishout een miskelk als eucharistisch symbool geplaatst en een Heilig Hart als teken van Christus' grenzeloze liefde voor de mens. Rechts daarvan op de horizontale kruisbalk een lantaarn als symbool van zijn overwinning op de dood.. De haan aan de voet van het kruis symboliseert Petrus' verloochening van Christus. Al deze zaken op het passiekruis zijn als het ware een hulpmiddel voor de gelovige om het lijden en sterven van Christus (beter) te doorvoelen. ■

Vrijdag 21 april is de laatste werkdag van Anneke van Assema (66). Na 48,5 jaar trekt ze die dag definitief haar kantoor dicht. Directe collega van het algemeen secretariaat van het bisdomkantoor in Vogelenzang, Petra Vermeer, blikt met haar terug.

A

Is achttienjarige is Anneke van Assema eind 1974 bij de curie van het bisdom van Haarlem begonnen. "Ik kreeg thuis een brief van de secretaris van de toenmalige bisschop mgr. Theo Zwartkruis, broeder Leo Paauw,

met een uitnodiging om bij het bisdom te komen werken. Achteraf begreep ik dat zuster Goverdina mij had voorgedragen toen broeder Paauw haar vroeg vanwege een vacature. Zij was hoofd van de Anthoniusmavo in Heemstede - leerlingen noemden haar zuster Goofie. Het ging om de functie van secretaresse voor vicaris Rigobert Koper ofm. Hij was verantwoordelijk voor opleidingen. Het kwam mij goed uit. Ik kon weliswaar niet typen, maar studeerde in die tijd voor de MO-akte geschiedenis. Dit was een ideaal studentenbaantje.

Ik heb de diploma's voor geschiedenisdocent behaald, alleen ben ik bij het bisdom blijven hangen", zegt Van Assema met een grote glimlach.

Werkzaamheden

Hoe ging het op het kantoor en wat hield het werk in? "Ik was pas de tweede leek op het kantoor van het bisschoppelijk paleis aan de Nieuwe Gracht in Haarlem. Alle andere medewerkers waren priester, pater, broeder of zuster, religieuzen. Ik typte brieven en memo's, nam de telefoon aan, hield de agenda bij van vicaris Koper en deed het archief. Ik werkte er vijf werkdagen in de ochtenden. Vicaris Koper was een aardige man. Soms zei hij dan dat er in bijvoorbeeld Beverwijk jaarmarkt was en gingen we daar naar toe. Ik kreeg een bureau op het tussensecretariaat toegewezen, waar het altijd tochtte, waardoor ik steeds verkouden was. Bij de gratie Gods mocht ik naar het kantoor van het secretariaat, waar twee zusters de dienst uitmaakten. Ik kreeg het kleinste bureautje

Ik kreeg het kleinste bureautje onder de klok en het kruisbeeld. Dat kruisbeeld hangt nog steeds 'boven' me.

Ik zorg voor mijn mannen

onder de klok en het kruisbeeld. Dat kruisbeeld hangt nog steeds 'boven' me. Later kreeg ik een volledige baan bij personeelszaken, eerst bij Joop Landsdaal, waar ik sindsdien de benoemings- en ontslagbrieven maak voor het pastorale personeel, het personeelsarchief bijhoud, jaaroverzichten maak, emeritidagen organiseerde, aanvragen voor de immigratiedienst verzorgde, de benoemingscommissie notuleerde, enzovoort. Ik heb nog een tijdje copy voor SamenKerk

getypt en ik ben verantwoordelijk voor de rubriek 'Personalia'. Ik verzorg ook de agenda en stukken voor het stafoverleg van het bisdom en de aanvragen voor een Bavo-onderscheiding."

Sfeer

Hoe was de sfeer op het bisdom? Van Assema: "Die beginperiode was natuurlijk anders dan nu. Het kantoor aan de Nieuwe Gracht was echt een paleis. De bisschop woonde boven. In die tijd was er nog een huisknecht en er waren de hondjes Ciske en Graham. 's Ochtends kwam de koffiezuster zuster Agaath langs voor een kopje koffie. Eentje om half tien en eentje om elf uur. Regelmatig werden er producten bij de deur afgeleverd, als kisten appels, groenten of bloemen. Er kwamen tuinmannen uit het noorden van het bisdom, die pro Deo de tuin verzorgden. Dat is niet meer. In die bijna vijftig jaar hebben we ook vaak meegemaakt dat er voor de deur door een eenling of een groepje werd geprotesteerd tegen het bisschoppelijk beleid of tegen de paus. Op een dag was het huis 'versierd' met roze driehoeken. Die protesten zijn ook niet meer."

Zes bisschoppen

In de loop van je werkzame leven heb je verschillende (hulp)bisschoppen meegemaakt: mgr. Theo Zwartkruis, mgr. Jo Bomers, mgr. Jos Lescauwaet, mgr. Jos Punt, mgr. Jan van Burgsteden en mgr. Jan Hendriks. "Ik heb met alle bisschoppen prima kunnen werken. Het zijn natuurlijk heel verschillende personen. Dat je als achttienjarige op vrijdagmiddag met het personeel een wijntje ging drinken op de kamer van bisschop Zwartkruis was natuurlijk wel bijzonder. Hij was een heel aardige en gastvrije man. Als hij naar een formele bijeenkomst moest, kwam hij in vol ornaat de trap af, liep het secretariaat binnen en vroeg of alles in orde was en dan ging hij de deur uit naar de auto met chauffeur."

Met pensioen

Eind april de laatste werkdag en ga je met pensioen. Je 'retirement app' geeft nog 49 dagen aan. Wie of wat ga je missen aan je werk? Van Assema: "Mijn directe collega's en natuurlijk mijn mannen! Ik heb een leuk en gevarieerde baan gehad. Altijd leuke contacten met de priesters, diakens, catechisten en pastorale werkers en -werksters. In die archiefkasten zitten de mappen van alle pastores. Ik heb die mappen vanaf het begin altijd 'mijn mannen' genoemd."

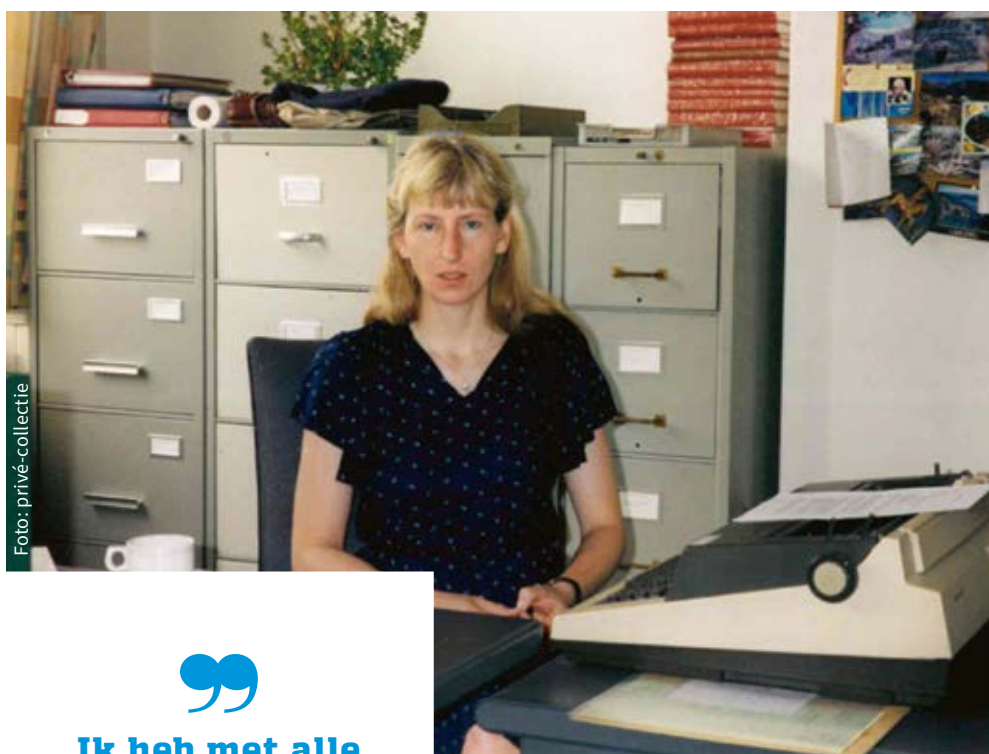

Foto: privé-collectie

Ik heb met alle bisschoppen prima kunnen werken.

Heb je nog een tip voor je straks oud-collega's op de Tiltenberg? "Ik roep al jaren in onze personeelsvergaderingen om een betere interne communicatie op ons kantoor.

En verder bedank ik iedereen met wie ik al die jaren heel fijn heb samengewerkt." Anneke van Assema houdt van lezen en maakt graag tuinreizen, maar haar grootste hobby is de archeologie. "Sinds medio jaren zeventig houd ik mij met archeologische opgravingen bezig. Het is altijd spannend wat je vindt. Je kunt iets verwachten maar je vindt altijd wat anders. Ooit heb ik een stenen bijl uit de Steentijd gevonden op het Stationsplein in Haarlem, die nu te bezichtigen is in het Archeologisch Museum Haarlem."

Beste Anneke, bedankt voor al die jaren collegialiteit, samenwerking en vriendschap. We wensen je alle goeds voor de nieuwe fase in je leven en Gods zegen.

Petra Vermeer

Anneke van Assema is bekend om het gebruik van spreekwoorden, zoals 'Wil je de geestelijkheid eren, moet je niet met ze verkeren'. "Ik vind spreekwoorden leuk en anders verarmt de taal zo."

Agenda

Maart 2023

- 5 maart** Tweede zondag van de Veertigdagentijd
- 11-12 maart** Oriëntatieweekend Willibrordseminarie
www.willibrordseminarie.nl
- 12 maart** Derde zondag van de Veertigdagentijd
- 13 maart** Tiende verjaardag pausverkiezing paus Franciscus
- 18-19 maart** Stille Omgang (Amsterdam) |
www.stille-omgang.nl
- 19 maart** Vierde zondag van de Veertigdagentijd |
zondag Laetare
- 20 maart** Hoogfeest van H. Jozef, bruidegom van
de H. Maagd Maria
- 25 maart** Hoogfeest van de aankondiging van de Heer
(Maria Boodschap)
- 26 maart** Vijfde zondag van de Veertigdagentijd
- 31 maart** Avond van de martelaren (H.-Nicolaasbasiliek,
Amsterdam | 19.30)
steun.kerkinood.nl/avond-van-de-martelaren

April 2023

- 2 april** Palmzondag | begin van de Goede Week
- 5 april** Chrismamis met zegening van de H. Oliën
(Sint-Bavokathedraal, Haarlem, om 19.30 uur)
- 6 april** Witte Donderdag
- 7 april** Goede Vrijdag
- 8 april** Paaszaterdag
- 9 – 10 april** Pasen | begin van het Paasoctaaf
- 15 april** Paasgala jongeren (zie pagina 6)
- 16 april** Beloken Pasen | Zondag van de goddelijke
barmhartigheid
- 22 april** Start cursus 'Lector' (Theologisch Instituut
St. Bonifatius) | www.bonifatiusinstituut.nl
- 23 april** Katholiek-joodse dialoogwandeling 'Sterke
vrouwen' (Amsterdam) | www.dagvanhetjodendom.nl
- 23 april** Derde zondag van de Paastijd
- 27 april** Koningsdag
- 30 april** Vierde zondag van de Paastijd |
Roepingenzondag

Syrië en Turkije zijn vorige maand
getroffen door zware aardbevingen
met tienduizenden slachtoffers.
Hulp is dringend nodig.

Doneer via de bisschoppelijke Vastenactie
direct aan caritasorganisaties in Syrië
en Turkije.

NL21 INGB 0000 0058 50

t.n.v. Vastenactie Den Haag
o.v.v. Noodhulp Aardbeving

Geef voor je kerk!

Hoe kun je de parochie steunen? Op de wijze die je het prettigst vindt! Zoals:

- Maak een bedrag over naar de bankrekening van de parochie.
- Maak verspreid over het jaar een (kleiner) bedrag over via automatische incasso. Makkelijk voor jou en prettig voor ons. Neem hiervoor contact op met de parochie.
- Neem de parochie op in je testament (= legaat). Kost je nu niks, maar je geeft in de toekomst. Je parochie informeert je graag.
- Spreek met je parochie af dat je gedurende een periode van 5 jaren een vast bedrag overmaakt aan de parochie (lijfrente). Dit geeft een hogere fiscale aftrek.

2023

Actie

Kerkebalans

